

Bruselj, 10.3.2020
COM(2020) 103 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo

1. Uvod

Gospodarstvo EU temelji na 25 milijonov malih in srednjih podjetij (MSP). V njih je zaposlenih približno 100 milijonov ljudi in predstavljajo več kot polovico evropskega BDP ter imajo ključno vlogo pri ustvarjanju dodane vrednosti v vseh gospodarskih sektorjih. MSP prinašajo inovativne rešitve za izzive, kot so podnebne spremembe, učinkovita raba virov in socialna kohezija, ter prispevajo k širjenju teh inovacij po vseh evropskih regijah. Zato so osrednjega pomena za dvojni prehod EU na trajnostno in digitalno gospodarstvo. Bistvena so za konkurenčnost in blaginjo ter gospodarsko in tehnološko suverenost Evrope ter njeno odpornost na zunanje šoke. Kot taka so ključna za udejanjanje industrijske strategije EU.

MSP so močno vpeta v gospodarski in družbeni ustroj Evrope. Zagotavljajo dve tretjini delovnih mest, v različnih regijah in sektorjih odpirajo priložnosti za usposabljanje (tudi za nizko usposobljene delavce) in podpirajo družbeno blaginjo (tudi na oddaljenih in podeželskih območjih). Vsak evropski državljan pozna vsaj enega podjetnika ali dela zanj. Vsakodnevni izzivi evropskih MSP pri spoštovanju pravil in dostopanju do informacij, trgov in financiranja so tako izzivi vse Evrope.

MSP se med seboj zelo razlikujejo glede na poslovni model, velikost, starost in podjetniški profil ter se zanašajo na raznolik potencial talentov med moškimi in ženskami. Zajemajo vse od svobodnih poklicev in mikropodjetij v storitvenem sektorju do srednje velikih industrijskih podjetij, od tradicionalnih obrti do visokotehnoloških zagonskih podjetij. Ta strategija priznava njihove različne potrebe, s čimer podjetjem pomaga rasti in se širiti, pa tudi izboljšati konkurenčnost, odpornost in trajnostnost. V ta namen predstavlja ambiciozen, celovit in medsektorski pristop, ki temelji na horizontalnih ukrepih, ki pomagajo najrazličnejšim MSP, ter ukrepih, usmerjenih v specifične potrebe.

Ukrepi iz strategije temeljijo na **treh stebrih**:

- **razvoj zmogljivosti in podpora prehodu v trajnostnost in digitalizacijo,**
- **zmanjšanje regulativnega bremena in izboljšanje dostopa na trg ter**
- **izboljšanje dostopa do financiranja.**

S tem se želi sprostiti moč evropskih MSP vseh vrst, da bi vodila dvojni prehod. Cilj je znatno povečati število MSP, ki izvajajo trajnostne poslovne prakse, in število MSP, ki uporabljajo digitalne tehnologije. Končni cilj je Evropa kot najprivlačnejši kraj za ustanovitev malega podjetja, njegovo rast in širitev na enotnem trgu.

Da bi strategija dosegla rezultate, se mora opirati na ukrepe na ravni EU in trdno zavezo držav članic. Ključno bo aktivno sodelovanje skupnosti MSP ter podjetij samih. Zato bo strategija temeljila na trdnem **partnerstvu za uresničevanje ciljev** med EU in državami članicami, vključno z regionalnimi in lokalnimi organi. Podjetniki bi morali izkoristiti tudi priložnosti naložbenih programov EU, s katerimi bi svoja podjetja spremenili v bolj digitalna in trajnostna ter jih širili na enotnem trgu in širše.

Strategija ima trdne temelje v obstoječem okviru politike in podpornih programih EU za MSP, predvsem „Small Business Act“ za Evropo iz leta 2008, pobudi za zagon in razširitev podjetij iz leta

2016, programu za konkurenčnost malih in srednjih podjetij (COSME) ter podpornih ukrepih za MSP, financiranih v okviru programa Obzorje 2020 in evropskih strukturnih in investicijskih skladov¹. Med drugim bo ključna za izvajanje evropskega zelenega dogovora, akcijskega načrta EU za krožno gospodarstvo, evropske strategije za podatke in evropskega socialnega stebra.

Strategija je del industrijskega svežnja, ki vključuje sporočilo o prepoznavanju in odpravi ovir za enotni trg ter spremljevalno poročilo (Sporočilo o ovirah za enotni trg)², dolgoročni akcijski načrt za boljše izvajanje in uveljavljanje pravil enotnega trga (akcijski načrt za uveljavljanje pravil enotnega trga)³ in novo industrijsko strategijo za Evropo (industrijska strategija)⁴. Opira se na številne ugotovitve iz sporočila o ovirah za enotni trg glede preprek, s katerimi se soočajo MSP, ki želijo poslovati čezmejno. Pravilen prenos, uporaba in uveljavljanje zakonodaje EU so ključni za spodbujanje rasti MSP na enotnem trgu. V akcijskem načrtu za uveljavljanje pravil enotnega trga so predstavljene različne pobude za reševanje teh težav. V industrijski strategiji je poudarjena vloga MSP za konkurenčno in inovativno evropsko industrijo.

2. Razvoj zmogljivosti in podpora prehodu v trajnostnost in digitalizacijo,

Konkurenčna trajnostnost je vodilno načelo Evrope za prihodnost. **Za vzpostavitev podnebno nevtralnega in okretnega digitalnega gospodarstva, ki ga zaznamuje učinkovita raba virov, je potrebna popolna mobilizacija MSP.** Ta prehod v bolj gospodarsko, okoljsko in družbeno trajnostno Evropo mora biti tesno povezan s prehodom v digitalizacijo. Zato so prilagojeni ukrepi predpogoj za razcvet dela gospodarstva, ki ga predstavljajo MSP, in ustvarjajo priložnosti za rast tistih MSP, ki se želijo razširiti. Za vzpostavitev ustrezne podjetniške in inovacijske infrastrukture za MSP so potrebne naložbe po vsej EU.

MSP kot gonilne sile trajnostnega prehoda

Številna MSP so v dobrem položaju, saj so prožna, visokotehnološka, inovativna in zavezana vrednotam, na katerih temeljita trajnostnost in krožno gospodarstvo. Skoraj četrtna⁵ evropskih MSP že spodbuja prehod s ponujanjem zelenih izdelkov ali storitev in številna MSP (vključno s podjetji socialnega gospodarstva) že veliko prispevajo skupnostim, v katerih se nahajajo. Obstajajo pa tudi veliki izzivi. Nekatera MSP imajo težave pri prehodu na bolj trajnostne poslovne modele. Tretjina MSP poroča, da se pri prizadevanju za večjo gospodarnost svojih podjetij soočajo z zapletenimi upravnimi in pravnimi postopki. Vendar pa postaja ob vedno večjem zavedanju podnebnih tveganj in drugih okoljskih pritiskov ter spreminjajočih se preferencah potrošnikov ta prehod na trajnostne poslovne prakse in ravnanje ključen za nadaljnjo konkurenčnost in rast MSP. Nujno je MSP podpreti v tem postopku in jim dati na voljo instrumente za razumevanje okoljskih tveganj in njihovo blažitev v posameznih sektorjih, tudi gradbeništvu, plastiki, elektroniki in agroživilstvu.

Več kot 600-članska evropska podjetniška mreža MSP ponuja prilagojene storitve. Veliko članov te mreže že pomaga MSP pri prehodu na trajnostnost. Na tej podlagi bo mreža zagotovila **posebne svetovalce za trajnostnost** in druge trajnostnostne storitve. Ocenili bodo potrebe MSP in svetovali o naložbah v krožne procese in infrastrukture, bolj gospodarne z viri, iskanju ustreznih poslovnih partnerjev in spodbujanju sodelovanja. Poleg tega bo evropski center znanja za učinkovito rabo virov še naprej pomagal MSP varčevati pri energiji, materialih in stroških za vodo. MSP bi lahko imela

¹ Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad (ESS) sta zagotovila sredstva za več kot 900 000 oziroma 500 000 evropskih MSP.

² COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

³ COM(2020) 94 final, 10.3.2020.

⁴ COM(2020) 102 final, 10.3.2020.

⁵ Študija Eurobarometer iz leta 2017 o MSP, učinkoviti rabi virov in zelenih trgih.

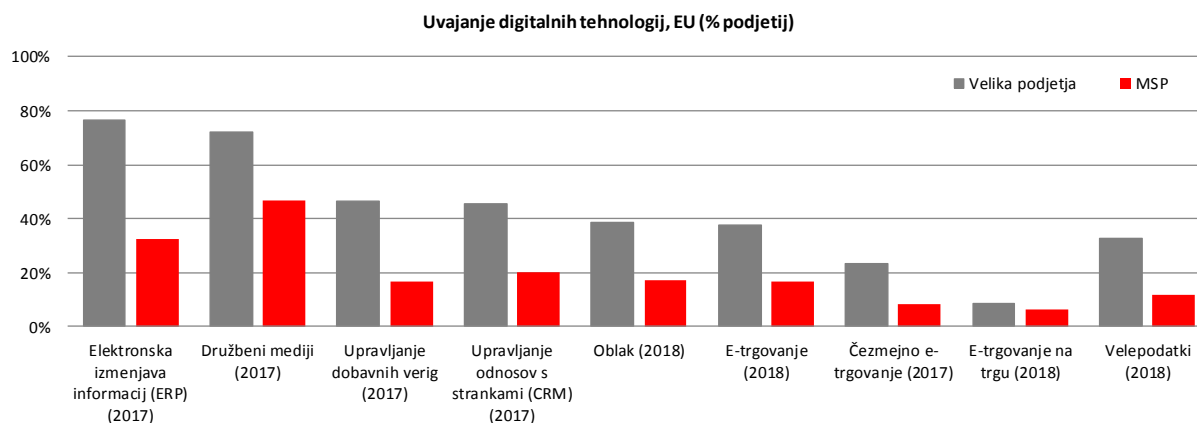
koristi od rešitev, ki jih ponujajo podjetja za energetske storitve, ki imajo strokovno znanje ter tehnične rešitve in financiranje.

Evropa je zibelka zelene tehnologije, svojo prednost pa lahko ohrani le, če bodo MSP prevzela vodilno vlogo pri inovacijah v zelenem sektorju. To bo podprl naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor⁶. V okviru širšega pilotnega projekta **Evropskega sveta za inovacije** bo Komisija za spodbujanje prelomnih inovacij, zlasti v MSP, samo v letu 2020 namenila vsaj 300 milijonov EUR za zagonska podjetja ter MSP z velikim potencialom, s čimer bodo ta lahko uresničila prodorne inovacije na področju zelenega dogovora. **Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo** (EIT) bo zagotavljal večjo odprtost svojih skupnosti znanja in inovacij za MSP ter povečal njihove priložnosti za sodelovanje v lokalnih inovacijskih ekosistemih, zlasti v regijah, ki pri inovacijah zaostajajo. To se bo izvajalo prek namenskega instrumenta za doseganje javnosti (tj. regionalna inovacijska shema), ki bo okreplil ekosisteme na najpomembnejših mestih.

Spodbujanje MSP k izkoriščanju prednosti digitalnega prehoda

Samo s cvetočo skupnostjo MSP, ki uporabljajo digitalne tehnologije in podatke, lahko Evropa postane vodilna svetovna sila pri oblikovanju digitalnega gospodarstva. Digitalizacija lahko MSP prinese velike priložnosti za izboljšanje učinkovitosti proizvodnih procesov in zmožnosti za inovacije pri izdelkih in poslovnih modelih. Z uporabo naprednih prelomnih tehnologij, kot sta blokovna veriga in umetna inteligenca, lahko oblačovno in visokozmogljivostno računalništvo znatno okrepi njihovo konkurenčnost.

Vendar pa MSP še ne izkoriščajo v celoti podatkov, ki so življenjska sila digitalnega gospodarstva. Mnoga se ne zavedajo vrednosti podatkov, ki jih ustvarjajo, in niso dovolj zaščitena ali pripravljena na prihajajoče podatkovno okretno gospodarstvo. Le 17 % MSP je uspešno integriralo digitalne tehnologije, v primerjavi z 54 % velikih podjetij⁷. Tradicionalna MSP so pri izbiri digitalne poslovne strategije pogosto negotova, imajo težave pri izkoriščanju velikih zbirk podatkov, ki so na voljo večjim podjetjem, in se izogibajo naprednim orodjem in aplikacijam, ki temeljijo na umetni inteligenci. Hkrati pa so zelo ranljiva za kibernetske grožnje.

Vir: Eurostat/DESI 2019.

Taka MSP bo podpirala mreža do 240 **vozišč za digitalne inovacije** po vseh evropskih regijah na temelju naložb iz programa za digitalno Evropo in strukturnih skladov.

⁶ COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

⁷ Poročilo delovne skupine za vozišča za digitalne inovacije iz leta 2018

https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf.

Cilj je zagotoviti uporabnikom prijazno in usmerjeno svetovanje glede trajnostnosti in digitalizacije, poleg tega pa tudi povezati podporne strukture, da bo **vsakemu MSP na voljo svetovanje v bližini**. Evropska podjetniška mreža bo tesno sodelovala z vozlišči za digitalne inovacije, pobudami Startup Europe⁸ in drugimi, da bi zagotovili nemotene podporne in svetovalne storitve, vključno z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi ter podpornimi strukturami. Prenos najboljših praks, znanja in spretnosti je mogoč tudi neposredno iz digitalnih MSP k MSP na drugih področjih.

Kot je bilo napovedano v **evropski strategiji za podatke**⁹, si bo Komisija prizadevala za širšo dostopnost podatkov in omogočanje pretoka podatkov med podjetji in državnimi upravami z vzpostavitvijo skupnih evropskih podatkovnih prostorov za zaupanja vredno in varno izmenjavo podatkov. Pravičen dostop bo zagotovljen vsem podjetjem, zlasti MSP. Komisija bo proučila tudi morebitna vprašanja glede pravic uporabe soustvarjenih podatkov, zlasti iz industrijskega interneta stvari, da bi se izognili morebitnim neugodnostim za MSP. Poleg tega bo obravnavala uvajanje računalništva v oblaku v MSP, na primer prek posebnega trga za storitve v oblaku, ki bo zagotavljal poštene pogoje.

Izkoriščanje talentov in intelektualne lastnine

MSP tudi težko razvijejo strategije za **pravice intelektualne lastnine**, da bi zaščitila svoje naložbe v raziskave in razvoj ter zbrala kapital za rast, čeprav sta to ključna dejavnika v dvojnem prehodu. Le 9 % MSP zaščitita svoje pravice intelektualne lastnine, saj ne poznajo pobud EU in nacionalnih pobud za intelektualno lastnino ali se bojijo kompleksnosti in stroškov njihovega pridobivanja in uveljavljanja. V prihodnjem **akcijskem načrtu za intelektualno lastnino** bodo predlagani ukrepi za povečanje učinkovitosti sistema intelektualnih pravic za MSP, in sicer s poenostavitvijo postopkov registracije intelektualne lastnine (npr. reformo zakonodaje EU o industrijskih modelih), boljšim dostopom do strateških nasvetov glede intelektualne lastnine (npr. s tem, da takšni nasveti postanejo standardni pri vsem financiranju raziskav in razvoja na ravni EU) in olajšanjem uporabe intelektualne lastnine kot vzvoda za dostop do financiranja.

V digitalnem in trajnostnem prehodu pomanjkanje kvalificiranih delavcev pomeni izziv tako za zagonska podjetja kot uveljavljena MSP. Pogosto nimajo enakih virov kot velika podjetja, ki vlagajo v usposabljanje svojih zaposlenih. Več kot 70 % podjetij poroča, da dostop do talentov pomeni oviro za nove naložbe po EU¹⁰. Razpoložljivost kvalificiranega osebja ali izkušenih menedžerjev je še naprej največji problem za četrtno MSP v EU¹¹. Pomanjkanje strokovno usposobljene delovne sile je še posebej pereče pri digitalizaciji in novih tehnologijah, saj ima 35 % delovne sile majhne digitalne spretnosti ali jih nima.

Države članice in socialni partnerji imajo pri tem ključno vlogo, EU pa lahko še bolj pomaga pri reševanju teh izzivov, in sicer z olajšanjem dostopa do usposabljanja in pomočjo pri usklajevanju ponudbe na trgu dela s povpraševanjem MSP po talentih. Podjetniško izobraževanje in usposabljanje, ki izboljšujeta poslovno znanje in spretnosti, imata ključno vlogo pri pripravi MSP na enotni trg. Izobraževalne in izpopolnjevalne dejavnosti so bistvene za vse menedžerje in zaposlene v MSP, poseben poudarek pa je na opolnomočenju žensk in deklet, da ustanovijo podjetje, ter izboljšanju uravnotežene zastopanosti spolov med tistimi, ki ustvarjajo in upravljajo podjetja¹².

Komisija bo s podpiranjem programa za digitalno Evropo na podlagi izkušenj platforme koalicije za digitalne spretnosti in znanja ter delovna mesta oblikovala **hitre tečaje digitalnih spretnosti**, s katerimi bodo zaposleni v MSP razvili spretnosti na področjih, kot so umetna inteligenca, kibernetika

⁸ Startup Europe je pobuda EU za povezovanje lokalnih zagonskih vozlišč po Evropi: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>.

⁹ COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

¹⁰ Poročilo EIB o naložbah 2018/2019.

¹¹ Raziskava SAFE 2019.

¹² Strategija za enakost spolov 2020–2025, COM(2020) 152 final, 4.3.2020.

varnost ali blokovne verige. Vozlišča za digitalne inovacije bodo posredniki med MSP in univerzami/ponudniki usposabljanj na lokalni ravni. Inkubacijske dejavnosti bodo MSP pomagale postati del podatkovnih ekosistemov.

Komisija bo vzpostavila tudi program za „**digitalne prostovoljce**“, ki bo kvalificiranim mladim in izkušenim starejšim omogočil, da delijo svoje digitalne kompetence s tradicionalnimi podjetji. Poleg tega bo podprla in povezala posrednike MSP, kot so grozdi, evropska podjetniška mreža in center znanja za učinkovito rabo virov, ter tako pomagala pri izpopolnjevanju osebja MSP na področju trajnosti.

Komisija bo posodobila program znanj in spretnosti za Evropo, med drugim z uvedbo pakta za znanja in spretnosti. Vanj bo vključena tudi **posebna komponenta za MSP**. Poklicno izobraževanje in usposabljanje je zlasti pomembno, da se zagotovi, da ima delovna sila v MSP znanja in spretnosti, ki so potrebna na trgu dela. Poleg tega se bodo države članice in regije spodbujale k izkoriščanju prihodnjega Evropskega socialnega sklada plus in novih možnosti za naložbe evropskih skladov za regionalni razvoj pri razvoju znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo.

Sodelovalno gospodarstvo ustvarja priložnosti na področjih, kot so mobilnost in nastanitve za inovativne platforme MSP, ki so posredniki med ponudniki storitev in prejemniki, ter za ponudnike storitev MSP, ki imajo dostop do širšega kroga strank. Komisija bo na podlagi svojega sporočila o sodelovalnem gospodarstvu iz leta 2016¹³ še naprej proučevala možnosti za morebitno pobudo s poudarkom na storitvah kratkoročnega najema nastanitvenih zmogljivosti (največji sektor sodelovalnega gospodarstva), da bi spodbujala uravnotežen in odgovoren razvoj sodelovalnega gospodarstva po vsem enotnem trgu in ob upoštevanju javnih interesov.

KLJUČNI UKREPI

- Komisija bo nadgradila **evropsko podjetniško mrežo**, med drugim s posebnimi **svetovalci za trajnostnost** in drugimi trajnostnostnimi storitvami.
- Komisija bo oblikovala **hitre tečaje digitalnih spretnosti**, s katerimi bodo zaposleni v MSP razvili spretnosti na področjih, kot so umetna inteligenca, kibernetika varnost in blokovne verige.
- Komisija bo vzpostavila program za „**digitalne prostovoljce**“, da bodo kvalificirani mladi in izkušeni starejši lahko delili svoje digitalne kompetence s tradicionalnimi podjetji.
- Komisija bo posodobila **program znanj in spretnosti za Evropo**, med drugim z uvedbo pakta za znanja in spretnosti s posebno komponento za MSP, in predlagala priporočilo Sveta za posodobitev poklicnega izobraževanja in usposabljanja.
- Komisija bo v povezavi s Startup Europe in evropsko podjetniško mrežo razširila **vozišča za digitalne inovacije** in zagotavljala nemotene storitve v lokalnih in regionalnih ekosistemih.
- Komisija bo vsaj 300 milijonov EUR namenila spodbujanju prelomnih inovacij za zeleni dogovor v okviru **Evropskega sveta za inovacije**.
- Komisija bo za MSP, ki delujejo predvsem na področju storitev kratkoročnega najema nastanitvenih zmogljivosti, še naprej proučevala možnosti za **pobudo za sodelovalno gospodarstvo**.

3. Zmanjšanje regulativnega bremena in izboljšanje dostopa na trg

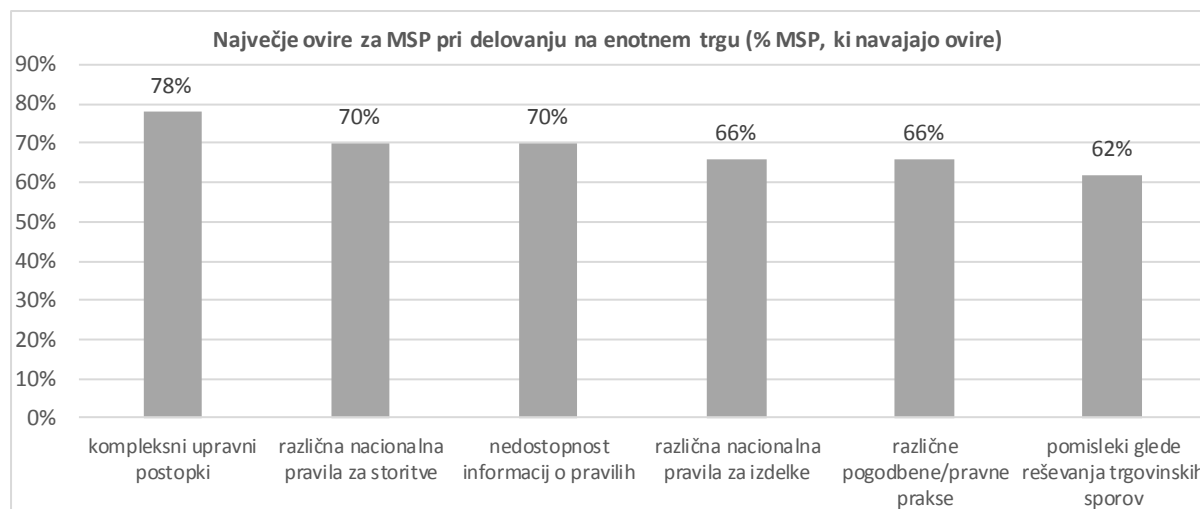
Enotni trg je osnovni trg za evropske MSP. Predstavlja 70 % vrednosti blagovnega izvoza MSP in 80 % vseh izvoznih MSP izvažajo v druge države članice¹⁴. Kljub temu bi bilo lahko število MSP, ki

¹³ COM(2016) 356 final, 2.6.2016.

¹⁴ Letno poročilo o evropskih MSP – MSP, ki rastejo prek meja.

izvažajo v druge države članice, veliko večje: na primer, le 17 % vseh MSP v predelovalnem sektorju izvažata znotraj enotnega trga¹⁵. Sporočilo o ovirah za enotni trg kaže, da obstoječe ovire najbolj prizadenejo MSP.

Izpolnjevanje **predpisov, standardov, oznak in upravnih formalnosti** zaradi omejenih finančnih in človeških virov bolj prizadene MSP kot večja podjetja. Na primer v sektorju poslovnih storitev lahko stroški, ki jih imajo MSP zaradi izpolnjevanja upravnih formalnosti, dosežejo 10 000 EUR¹⁶. Kljub napredku od sprejetja „Small Business Act“ je skupni učinek urejanja še naprej velik problem za MSP.

Vir: raziskava v podjetjih Eurochambres iz leta 2019.

Zakonodaja je za evropska MSP kompleksna in obremenjujoča, zlasti zaradi različnih postopkov v državah članicah. Te ovire mnoge odvrtaajo od čezmejnega poslovanja in razširitve. Če se vseeno odločijo za to, za posrednike pogosto uporabljajo velike platforme, kar pa vodi do neenakosti v pogajalski moči.

EU in države članice so skupaj odgovorne za odpravo teh ovir. Velik del bremena izhaja iz nacionalne zakonodaje in pomembno je oceniti vpliv „ukrepov čezmernega prenašanja“ na MSP¹⁷. Države članice in Komisija morajo še naprej strogo izvajati načela „najprej pomisli na male“¹⁸, „samo enkrat“¹⁹ in „privzeto digitalno“²⁰.

Komisija je zavezana zmanjševanju bremena za MSP in temu, da jim pozorno prisluhne v ciklu boljšega pravnega urejanja. Komisija v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (program REFIT) sistematično pregleduje **obstoječo zakonodajo EU**, da bi zmanjšala bremena in poenostavila zakonodajo. Komisija bo bolj sistematično preverjala ustreznost in proučila načine za digitalizacijo, poenostavitev in doseganje ciljev s čim manjšimi stroški in v korist MSP. Poleg tega bo platforma „Fit

¹⁵ [Informativni pregled „Small Business Act“ za EU-28.](#)

¹⁶ Ecorys, Upravne formalnosti in stroški pri čezmejnem dostopanju do trgov za zagotavljanje računovodskih, inženirskih in arhitekturnih storitev („Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services“), 2017.

¹⁷ Zakonodaja EU lahko dopušča prožnost glede stopnje harmonizacije in/ali praks v državah članicah („čezmerno prenašanje“), COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

¹⁸ Po načelu „najprej pomisli na male“ je treba pri oblikovanju politik tako na ravni EU kot na nacionalni ravni upoštevati interese MSP.

¹⁹ Po načelu „samo enkrat“ državljani in podjetja različne podatke posredujejo javni upravi le enkrat.

²⁰ Z načelom „privzeto digitalno“ se želi zmanjšati upravno breme tako, da digitalno zagotavljanje storitev postane privzeta izbira javnih uprav.

for Future“ (Pripravljeni na prihodnost)²¹ proučila, kako bi bilo možno poenostaviti obstoječo zakonodajo EU in zmanjšati upravno breme.

Pri **novi zakonodaji** bo program REFIT dopolnjevalo in okrepilo načelo „za enega novonastalega se eden odpravi“. S tem se želi zagotoviti, da zakonodaja EU prinaša koristi, ne da bi se pri tem državljanom in podjetjem nalagala nepotrebna bremena. Test za MSP je že del rednega ocenjevanja in se bo še naprej uporabljal za vse zadevne predloge Komisije.

Zaradi omejenih človeških in finančnih virov stroški, ki jih ustvari zakonodaja, še posebej prizadenejo MSP. Za zagotovitev, da bo nova zakonodaja prijazna do MSP, bo **odposlanec EU za MSP**²² v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi s področja MSP filtriral pobude EU in Komisijo opozoril na tiste, ki bi jih bilo treba posebej obravnavati z vidika MSP. V zvezi s tem bo odposlanec EU za MSP zagotovil nacionalno strokovno znanje mreže odposlancev za MSP. Cilj je, da se pri pripravi vseh prihodnjih zakonodajnih aktov na evropski in nacionalni ravni upošteva končni uporabnik, in sicer tako, da se prepoznajo in v čim zgodnejši fazi zmanjšajo morebitne ovire (na primer z uporabo digitalnih orodij). Odposlanec EU za MSP bo imel posebno vlogo tudi na novi platformi „Fit for Future“ (Pripravljeni na prihodnost), ki bo pri prepoznavanju obstoječe zakonodaje, ki še posebej obremenjuje MSP, ponujala njihov zorni kot. Odposlanec EU za MSP bo Komisiji predlagal uporabnikom prijazne rešitve, ki bi se lahko obravnavale pri spoštovanju zakonodaje.

Zagotavljanje izpolnjevanja pravil enotnega trga je še posebej pomembno za MSP, saj jih čezmejne omejitve pogosto nesorazmerno prizadenejo. V akcijskem načrtu za uveljavljanje pravil enotnega trga so navedene pobude, s katerimi se želi reševati ta vprašanja in ki vključujejo projektno skupino za uveljavljanje enotnega trga s prispevkom mreže odposlanca EU za MSP in nacionalnih odposlancev. Komisija bo spremljala države članice in sodelovala z njimi ter po potrebi brez oklevanja sprejela odločne izvršilne ukrepe, s katerimi bo zagotovila, da bo enotni trg koristil MSP. MSP se soočajo s sorazmerno večjimi stroški izpolnjevanja davčnih obveznosti kot večja podjetja²³, pomanjkanje davčne harmonizacije pa ostaja ena od glavnih ovir, s katerimi se podjetja srečujejo pri čezmejnem poslovanju.

Poleg tega strogo izvrševanje pravil EU o konkurenci zagotavlja, da lahko vsa podjetja, ki delujejo na enotnem trgu, zlasti pa MSP, konkurirajo in inovirajo glede na svoje prednosti, kar preprečuje zlorabo tržne moči in koncentracijo bogastva v malem številu velikih podjetij.

Odpravljanje ovir s partnerstvi in eksperimentiranjem na področju politik

Ključni izziv v Evropi je relativno pomanjkanje uspešnih podjetij v razširitveni fazi. V Združenih državah obstaja trikrat več podjetij v razširitveni fazi kot v Evropi²⁴. Evropska zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi se „na terenu“ soočajo s številnimi izzivi pri privabljanju in ohranjanju talentov, izkoriščanju tržnih priložnosti in povečevanju prihodkov. Številne države članice so se uspešno soočile s temi izzivi in že vzpostavile številne dobre prakse. Njihova uporaba po EU bi znatno spodbudila razvoj zagonskih podjetij in rast MSP.

Glede na to bo Komisija v tesnem sodelovanju z državami članicami in zainteresiranimi stranmi, kot je forum Evropskega sveta za inovacije, spodbujala najboljše prakse in sprožila novo politično pobudo, tj. **standard EU za zagonska podjetja v državah članicah**, s katero bodo države članice pozvane k izvajanju takšnih praks na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Cilj je, da bi Evropa postala **naprivlačnejša celina za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi**. V pobudi bo poudarek na olajšanju zagona podjetij in njihove širitve prek meja, poenostavitvi izvajanja

²¹ Nova skupina na visoki ravni, ki bo ob vzpostavitvi zamenjala platformo REFIT.

²² Odposlanec EU za MSP zagotavlja povezavo med oblikovanjem politik za MSP na ravni EU in nacionalnimi odposlanci/organi MSP, pristojnimi za politiko za MSP, in predseduje mreži nacionalnih odposlancev za MSP.

²³ Študija Evropske komisije o stroških MSP za izpolnjevanje davčnih obveznosti, 2018.

²⁴ Pozor: most! Razširitev tehnoloških podjetij v Evropi („Mind the Bridge: Tech Scale-up Europe“), poročilo iz leta 2019.

postopkovnih pravil za vloge za izdajo vizumov in dovoljenja za prebivanje za talente iz tretjih držav, povečanju privlačnosti dodeljevanja delniških opcij za zaposlene, spodbujanju celotnega postopka vzpostavljanja podjetij in prenosa tehnologij z univerz, povečanju dostopa do financiranja za razširitev in spodbujanju čezmejnih digitalnih orodij in platform. Komisija bo to dopolnila s posvetovanjem in oceno potrebe po dodatnih gospodarskopravnih ukrepih za olajšanje čezmejnega širitve in razširitve MSP.

Nekatere zelo inovativne rešitve se ne udejanijo zaradi predpisov, ki so morda zastareli ali slabo prilagojeni tehnologijam, ki se hitro razvijajo. Tega bi se lahko lotili z **regulativnimi peskovniki**. Ta pristop omogoča, da se inovativne rešitve, ki jih uredbe ali smernice še ne predvidevajo, preizkusijo v živo z nadzorniki in regulatorji, pod pogojem, da so vzpostavljeni ustrezni pogoji, na primer za zagotovitev enake obravnave. Regulativni peskovniki regulatorjem in nadzornikom zagotavljajo najnovejše informacije o novih tehnologijah in izkušnje z njimi, hkrati pa omogočajo eksperimentiranje na področju politik. Nekatere države članice že preizkušajo take peskovnike za inovativne finančne storitve.

Direktiva o storitvah je ključen instrument za preprečevanje tržnih ovir. **Partnerstva med obmejnimi regijami**, katerih cilj je okrepitev sodelovanja med regionalnimi organi, lahko MSP pomagajo premagati tržne ovire pri zagotavljanju storitev. Na podlagi razpisa bi se lahko do konca leta 2020 določila tri taka pilotna področja, na katerih bi si partnerske regije skupaj prizadevale za izboljšanje, usklajevanje in koordinacijo pravil in postopkov o čezmejnem opravljanju storitev, na primer o napotitvi delavcev in uporabi digitalnih orodij.

Komisija bo poleg tega spodbujala države članice k izvajanju **enotnega digitalnega portala**²⁵ na način, ki bo prijazen do MSP. Države članice bi si morale prizadevati, da MSP omogočijo enostaven spletni dostop do informacij, postopkov in storitev pomoči v zvezi z vsemi njihovimi vprašanji, povezanimi s čezmejnim opravljanjem dejavnosti, vključno s svetovanjem o javnih naročilih in virih financiranja. Države članice bi morale združiti svoje storitve v **enotno kontaktno točko**, kjer bi MSP zagotavljale usklajene odgovore na vsa takšna vprašanja.

Do 71 % MSP, ki so preizkusila obstoječi sistem vzajemnega priznavanja za neharmonizirano blago²⁶, je dobilo odločitev o zavrnitvi dostopa do trga²⁷. Komisija bo po razpravi s strokovno skupino držav članic za vzajemno priznavanje spodbujala „**zaveznitva za vzajemno priznavanje**“ med državami članicami v sektorjih, kot so prehranska dopolnila in nakit.

V raznolikem industrijskem okolju sta **vesoljski in obrambni** sektor ključna za strateško in tehnološko suverenost EU in ponujata velik potencial za evropska MSP. Vendar pa so dobavne verige obrambnega sektorja večinoma zgrajene na nacionalni ravni. Komisija bo okrepila čezmejno sodelovanje in vstop novih akterjev tako, da bo čim bolj povečala potencial Evropskega obrambnega sklada. Zlasti bo to vključevalo razpise za zbiranje predlogov, namenjene MSP, posebni bonus in merilo za dodelitev za MSP ter povezovanje MSP s širšo obrambno skupnostjo. Sklad bo pomagal pri odpiranju obrambnih dobavnih verig s povezovanjem velikih sistemskih integratorjev s celotnim ekosistemom MSP, ki se ukvarjajo z obrambo, po vsej Uniji. Komisija bo tudi opredelila prednosti ustreznih raziskovalnih in tehnoloških organizacij ter univerz, ki lahko podpirajo inovativna zagona podjetja ter MSP v sektorju.

Komisija si prizadeva tudi povečati število uspešnih zagonov podjetij in podjetij v razširitveni fazi v **vesoljskem sektorju**, ki tržijo vesoljske tehnologije EU. Prek vesoljskega programa EU bo

²⁵ Uredba (EU) 2018/1724 vzpostavlja enotni digitalni portal za zagotavljanje dostopa do informacij, postopkov ter storitev za pomoč in reševanje težav uporabnikom v njihovih lastnih državah in prek meja.

²⁶ Blago, ki ni harmonizirano z zakonodajo EU, kot so tekstil, obutev, izdelki za nego otrok, nakit, namizni pribor ali pohištvo.

²⁷ COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

spodbujala vzpostavitev evropskega ekosistema „novega vesolja“ za spodbujanje podjetništva. Nova pobuda za vesoljsko podjetništvo „CASSINI“ bo združila storitve, kot so pospeševanje, podjetniška inkubacija, financiranje s semenskim kapitalom in predkomercialno naročanje.

Javna naročila MSP, vključno z zagonskimi podjetji, ki težko uspešno konkurirajo na javnih razpisih, ponujajo neizkoriščene možnosti na enotnem trgu. . Obstajata dve vrsti izzivov. Javni sektor je po eni strani razmeroma nenaklonjen tveganju in pogosto nima dovolj znanja, da bi se odločal za inovacije. Po drugi strani pa številni gospodarski subjekti, še zlasti MSP, menijo, da so postopki javnih razpisov kompleksni ali niso primerni zanje.

Komisija zato poziva države članice in njihove javne naročnike, naj izkoristijo **prožnost, ki jo ponuja novi okvir EU za javna naročila**. To pomeni, da je treba večja naročila razdeliti na manjše sklope, razširiti strateško javno naročanje, zlasti javno naročanje inovativnih rešitev, in kadar je to primerno, MSP prepustiti pravice intelektualne lastnine, da jih lahko ta tržijo, ter dokončati digitalizacijo postopkov javnega naročanja. Komisija bo države članice tudi spodbudila k uporabi digitalnih platform za spodbujanje inovativnih rešitev MSP in zagonskih podjetij ter njihovega čezmejnega dostopa do javnih naročil. Komisija bo sprožila tudi **pobudo za velike kupce in mreže**, da bi olajšala skupne nakupe inovacij in trajnostnih proizvodov, spodbujala usklajevanje kupcev in dobaviteljev inovacij ter spremljala napredek na podlagi nacionalnih primerjav. Poleg tega bo pripravila oznako, ki jo bodo lahko uporabljali javni kupci, ki bodo upoštevali prakse javnega naročanja, „**prijazne MSP**“, ter sodelovala s svojimi mednarodnimi trgovinskimi partnerji, da bi razširila sprejetje svojih standardov, pomembnih za javna naročila, kot je elektronsko izdajanje računov. MSP, ki zagotavljajo inovativne zelene proizvode in storitve, je mogoče podpreti z večjo uporabo zelenih javnih naročil²⁸.

Nakup obstoječega podjetja je pogosto ugodnejša možnost kot ustanovitev novega. Po ocenah vsako leto spremeni lastništvo približno 450 000 MSP, kar vpliva na več kot dva milijona zaposlenih. Vendar v tretjini primerov prenos ni uspešen, Evropa pa posledično izgubi približno 150 000 podjetij in 600 000 delovnih mest²⁹. Razlogi za to so pogosto pomanjkanje zgodnje priprave, težave pri iskanju naslednika ter neugodni davčni in regulativni ukrepi.

Komisija si bo še naprej prizadevala za poenostavitev **prenosa podjetij** in bo države članice podpirala v njihovih prizadevanjih za vzpostavitev poslovnega okolja, naklonjenega prenosu³⁰. Nedavno sprejeta direktiva o okvirih preventivnega prestrukturiranja in drugi priložnosti³¹ obravnava veliko zaskrbljenost podjetij v težavah in Komisija bo zdaj podpirala vse države članice pri prenosu določb v nacionalno zakonodajo, da bi imela podjetja v finančnih težavah dostop do ustreznih podpornih storitev, ki bi jim pomagale preprečiti stečaj.

Bolj pravični odnosi med podjetji (B2B)

MSP imajo ključno vlogo v vedno tesneje stkanih mrežah velikih, zagonskih ter malih in srednjih podjetij iz različnih sektorjev in vrednostnih verig, ki sodelujejo, da bi ustvarili proizvode in storitve prihodnosti. V strateške vrednostne verige EU je pomembno vključiti MSP in zagonska podjetja ter se odzivati na njihove specifične potrebe, da bi lažje sodelovala in se razširila na enotnem trgu in po svetu.

Zaradi vse večje koncentracije in vertikalne integracije v dobavnih verigah so glavne stranke MSP pogosto veliko večje organizacije. To povzroča nesorazmernost pogajalskih moči in povečuje

²⁸ COM(2020) 98 final, 11.3.2020.

²⁹ Ekstrapolacija na podlagi poslovne dinamike: zagonska podjetja, prenos podjetij in stečaj („Extrapolation based on Business Dynamics: Start-ups, Business transfer and Bankruptcy“), končno poročilo 2011, str. 10, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>.

³⁰ Direktiva (EU) 2019/2121 z dne 27. novembra 2019 o čezmejnih preoblikovanjih, združitvah in delitvah.

³¹ Direktiva 2019/1023 iz junija 2019.

tevanje, da bodo mala podjetja izpostavljena nepoštenim poslovnim praksam in pogojem³², kar vključuje **zamude pri plačilih** in dostop do podatkov.

Čeprav so se z direktivo o zamudah pri plačilih zmanjšale zamude pri transakcijah med podjetji ter med podjetji in platformami, je v EU še vedno le 40 % podjetij plačanih pravočasno³³. Poleg tega so zamude pri plačilih razlog za četrtno stečajev MSP v EU. Potreben je odločen premik k novi poslovni kulturi, v kateri je hitro plačilo pravilo. V ta namen bo Komisija podprla izvajanje direktive o zamudah pri plačilih tako, da jo bo opremila z močnimi orodji za spremljanje in uveljavljanje pravil. Med temi orodji bi bili lahko virtualni observatorij za spremljanje zamud pri plačilih, pojasnitev nepoštenih plačilnih praks in proučitev uporabe alternativnih mehanizmov za reševanje/mediacijo za MSP, da bi zagotovili hitro reševanje plačilnih sporov pri poslovnih transakcijah.

Izkoriščanje prednosti svetovnih trgov

Svetovni trgi so pomemben vir rasti za MSP. Vendar blago zunaj EU izvaža le 600 000 MSP, ki zaposlujejo približno 6 milijonov ljudi. Komisija bo v večstranskih in dvostranskih dialogih spodbujala MSP prijazno okolje v tretjih državah z izmenjavo dobrih praks s svojimi partnerji. Vzpostavila bo tudi **nov informacijski portal** za ozaveščanje MSP o trgovinskih politikah in zagotavljanje podrobnih informacij o carinskih postopkih in formalnostih za izvoz v tretje države.

MSP imajo več koristi od odprtja trgov na podlagi pravil kot velika podjetja, ki imajo več sredstev za premagovanje trgovinskih ovir. Komisija se za poenostavitev dostopa MSP na mednarodne trge nenehno pogaja o novih trgovinskih in naložbenih sporazumih ter ruši trgovinske ovire, ki nesorazmerno prizadenejo MSP. Komisija bo v vse trgovinske sporazume še naprej vključevala posebna poglavja o MSP, skupaj s posebnimi ukrepi, ki bodo MSP omogočili, da izkoristijo prednosti, kot so povezovanje MSP v mednarodnih podjetniških grozdih, evropski podjetniški mreži, centru EU za MSP³⁴, in ukrepi v podporo sodelovanju evropskih MSP pri javnih naročilih zunaj EU.

Delegacije EU v državah, s katerimi ima EU sklenjene sporazume o prosti trgovini, bodo zagotovile podporo z odgovori na vprašanja o praktičnih težavah MSP, povezanih z izvajanjem sporazumov o prosti trgovini.

EU odločno nasprotuje nepoštenim trgovinskim praksam z instrumenti trgovinske zaščite, kadar so podjetja EU, vključno z MSP, oškodovana zaradi dampinškega ali subvencioniranega uvoza. Komisija povečuje namensko podporo MSP, da bi jim olajšala dostop do instrumentov trgovinske zaščite in sodelovanje s Komisijo med preiskavami³⁵.

Novi glavni uradnik za trgovino bo med drugim spremljal in si prizadeval za izboljšanje skladnosti z našimi trgovinskimi sporazumi. To bo dodatno okrepilo prizadevanja za odpravo trgovinskih ovir, ki zlasti vplivajo na MSP. Poleg tega bo EU dejavno sodelovala v namenskem gospodarskem ozaveščanju in diplomaciji za podporo MSP pri dostopu do trgov tretjih držav. Priložnosti za evropske podjetnike se bodo razširile prek globalne sheme Erasmus za mlade podjetnike za pridobitev novih izkušenj na trgih tretjih držav.

³² Publikacija EU iz leta 2018 Primerjalna analiza zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov pri izboljšanju plačevanja („A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour“).

³³ Publikacija EU iz leta 2018 Primerjalna analiza zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov pri izboljšanju plačevanja („A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour“).

³⁴ Center EU za MSP v Pekingu ponuja prvo pomoč evropskim MSP, ki želijo razviti svojo prisotnost na kitajskem trgu, www.eusmecentre.org.cn.

³⁵ Uredba (EU) 2018/825 z dne 30. maja 2018.

KLJUČNI UKREPI

- Odposlanec EU za MSP in mreža nacionalnih odposlancev za MSP bosta prispevala k delu projektne skupine Komisije za uveljavljanje pravil enotnega trga, ki bo ustanovljena na podlagi akcijskega načrta za uveljavljanje, da bi med drugim obravnavala **čezmerno prenašanje** zakonodaje v procesu prenosa z namenom čim manjšega regulativnega bremena za MSP.
- Komisija bo spodbujala države članice k izvajanju enotnega digitalnega portala na način, ki bo prijazen do MSP. Države članice bi morale svoje storitve povezati v sistem „**vse na enem mestu**“.
- Odposlanec EU za MSP bo **izluščil** pobude EU in Komisijo opozoril na tiste, ki jih je treba posebej obravnavati z vidika MSP ter imajo posebno vlogo na novi platformi „Fit for future“ (Pripravljeni na prihodnost).
- Komisija bo pritegnila države članice v okviru **standarda EU za zagonska podjetja v EU (Start-up Nations)**, da izmenjajo in sprejmejo najboljše prakse za pospešitev rasti visokotehnoloških MSP in zagonskih podjetij.
- Komisija poziva države članice in njihove javne naročnike, naj izkoristijo prožnost, ki jo ponuja novi **okvir EU za javna naročila**, da se razširijo priložnosti za MSP, vključno z uporabo digitalnih orodij in platform za okrepitev čezmejnih javnih naročil. Komisija bo **javnim naročnikom dala smernice in podporo**.
- Komisija bo s pilotnim projektom spodbudila države članice, da pripravijo predloge za **regulativne peskovnike**.
- Komisija bo pozvala k vzpostavitvi **pionirskih partnerstev med obmejnimi regijami**, da bi okrepila sodelovanje pri uveljavljanju enotnega trga in odpravi upravnih ovir.
- Komisija bo podprla države članice pri izvrševanju **direktive o zamudah pri plačilih**, tako da bo vzpostavila orodja za spremljanje in boljše izvrševanje ter preučila izvedljivost alternativnih mehanizmov reševanja/mediacije za MSP.
- Komisija bo olajšala čezmejno sodelovanje z MSP in med njimi v okviru **evropskega obrambnega sklada** ter **opredelila prednosti** svojega raziskovalnega in inovacijskega ekosistema.
- Komisija bo začela **pobudo za vesoljsko podjetništvo „CASSINI“**.
- Komisija bo podpirala države članice pri prenosu nedavno sprejete direktive o **okvirih preventivnega prestrukturiranja in drugi priložnosti**, tako da jim bo pomagala pri vzpostavitvi mehanizmov zgodnjega opozarjanja za podjetja v finančnih težavah, da se prepreči stečaj.
- Skupaj z državami članicami bo proučila možne ukrepe za vzpostavitev podpornega okolja za **prenos MSP**.
- Komisija bo še naprej **izboljševala dostop MSP do trgov tretjih držav**, med drugim s pomočjo posebnih poglavij o MSP, dialogov, namenjenih izmenjavi dobrih praks s trgovinskimi partnerji, in novega informacijskega portala. Olajšala bo dostop do instrumentov trgovinske zaščite.
- Delegacije EU bodo zagotovile podporo z odgovori na vprašanja MSP v zvezi s sporazumi o prosti trgovini.
- Komisija bo razširila globalno shemo **Erasmus za mlade podjetnike**.

4. Izboljšanje dostopa do financiranja

Dostop do finančnih sredstev je za MSP bistvenega pomena, da zagotovijo naložbe, potrebne za prehod. Vendar pa imajo mala podjetja v vseh fazah razvoja večje težave pri pridobivanju finančnih

sredstev kot velika podjetja. V primeru mladih podjetnikov in zagonskih podjetij je to lahko iz več razlogov: ker na primer nimajo dokazanega finančnega uspeha, zadostnega zavarovanja ali informacij za vlagatelje, da bi ocenili svoje kreditno tveganje ali vrednost njihovih neopredmetenih sredstev. Za boljši dostop do financiranja je potreben pristop, ki združuje ugodno regulativno okolje, zadostno in usklajeno financiranje na ravni EU in na nacionalni ravni ter dostop do mrež podjetij in vlagateljev.

MSP se navkljub znatnim podpornim programom na ravni EU in nacionalni ravni³⁶ soočajo z veliko finančno vrzeljo v Evropi v višini 20–35 milijard EUR, v nekaterih državah članicah pa dostop do financiranja ostaja ena od ključnih njihovih težav³⁷. Leta 2019 18 % MSP v EU ni pridobilo celotnega bančnega posojila, ki so ga načrtovala. To postavlja MSP v slabši položaj, saj bančno financiranje predstavlja približno 90 % njihovih finančnih potreb. Bančna ureditev EU mora zagotoviti temelje za stabilen bančni sistem, ki zagotavlja ustrezno financiranje za vsa podjetja. Bančni sveženj EU je ohranil faktor za podporo MSP in ga razširil na vsa posojila, zagotovljena MSP. Komisija bo zagotovila, da bo vsak prihodnji zakonodajni akt o finančnih trgih upošteval interese evropskih MSP in podprl njihov neprekinjen dostop do številnih možnosti financiranja.

Diverzifikacija virov financiranja in pomoč MSP, da bodo bolj pripravljena na naložbe

Treba je **diverzificirati vire financiranja**. Tvegani kapital, vložen v evropska podjetja, se je leta 2018 povečal za 13 % na 8 milijard EUR, delež lastniškega kapitala iz držav zunaj Evrope pa se je leta 2018 povečal s 7 % na 20 %³⁸. Vendar je samo 10 % podjetij v Evropi uporabilo financiranje kapitalskih trgov v primerjavi z več kot 25 % v ZDA. Evropske naložbe tveganega kapitala so približno osemkrat manjše od takih naložb v ZDA in zato niso dovolj obsežne za financiranje rasti evropskih podjetij³⁹.

Inovativna, hitro rastoča MSP in zagonska podjetja z večjimi kapitalskimi potrebami se v iskanju tveganega kapitala pogosto preselijo v tujino⁴⁰. To ne predstavlja zgolj tveganja za tehnološko suverenost, rast in delovna mesta v Evropi, ampak ima tudi nadaljnji vpliv na MSP v širšem smislu.

Poleg tega so lahko evropski vlagatelji zadržani do naložb v zagonska podjetja zaradi izzivov, ki izhajajo iz ocene tržnega potenciala in/ali intelektualne lastnine, na kateri temelji nova tehnološka storitev ali izdelek MSP. Zato je težje oceniti vrednost samega zagonskega podjetja. Storitve skrbnega pregleda s tehnološkega vidika, t. i. storitve „**Tech due diligence**“, so primerne za tovrstne ocene in so bile pri tem uspešne v drugih regijah, vendar v Evropi še niso na voljo. Končno tovrstne storitve koristijo vsem udeleženi stranem: MSP, potencialnim vlagateljem in širšemu inovacijskemu ekosistemu. Pilotni projekt EU bi omogočil natančnejšo oceno visokotehnoloških zagonskih podjetij in pozneje tehnoloških MSP na podlagi njihove tehnologije in portfelja intelektualne lastnine⁴¹.

V Evropi je treba sprostiti več zasebnih naložb. Komisija bo uporabila nove načine delitve tveganja z zasebnim sektorjem, kot so pobuda ESCALAR za povečanje skladov tveganega kapitala, okreplila svoja prizadevanja za naložbe in delovala za prenovljen akcijski načrt za unijo kapitalskih trgov. Cilj unije kapitalskih trgov je diverzifikacija virov financiranja za podjetja na vseh stopnjah njihovega razvoja.

³⁶Vrzel v dolžniškem financiranju na leto v obdobju 2014–2018; glej SWD(2018) 320 final z dne 7.6.2018.

³⁷ Evropska komisija in Evropska centralna banka, Raziskava o dostopu do financiranja za podjetja v euroobmočju („Survey on the Access to Finance of Enterprises“), 11.2019.

³⁸ Invest Europe (2019)20

³⁹ Poročilo Združenja za finančne trge v Evropi o kazalnikih uspešnosti Unije v zvezi s kapitalskimi trgi za leto 2019 („AFME Capital Markets Union Indicators Report 2019“).

⁴⁰ Financiranje poglobljene tehnološke revolucije („Financing the Deep Tech Revolution“) (Študija EC-EIB, 2018).

⁴¹ Glej *Leveraging intelligence* na <https://www.innoradoar.eu>.

Postavitev temeljev za sklad za prvo javno ponudbo MSP

MSP v Evropi imajo omejene možnosti za financiranje rasti, kot je kotiranje na kapitalskih trgih prek prve javne ponudbe. Kapitalski trgi so pomemben vir financiranja za MSP, ki preraščajo v podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in na koncu v velika podjetja. Vendar se je število prvih javnih ponudb MSP po finančni krizi močno zmanjšalo in od takrat ni okrevalo. V letu 2019 sta se vrednost in število evropskih prvih javnih ponudb v primerjavi z letom 2018 še naprej zmanjševali za 40 % oziroma 47 %⁴². Številni institucionalni vlagatelji ne sodelujejo dovolj pri financiranju MSP.

V ta namen bi javna sredstva lahko služila kot temeljna naložba za pritegnitev več zasebnih vlagateljev v hitro rastoče inovativne MSP v fazi javne kotacije. **Sklad za prvo javno ponudbo MSP** bi podpiral MSP med postopkom kotiranja na borzi in po njem. Temeljlil bo na analizi trga prve javne ponudbe EU ali na testiranju z vlagatelji in zainteresiranimi stranmi.

Vzpostavitev ugodnejšega in bolj vključujočega okolja za dostop do financiranja

V zadnjih letih je prišlo do občutnega upada raziskav v zvezi z naložbami v MSP. Pregled direktive o trgih finančnih instrumentov, ki ga bo Komisija izvedla leta 2020, bo osredotočen na to, kako spodbuditi raziskave v zvezi z MSP.

Z inovacijami na področju finančne tehnologije, ki temeljijo na tehnologiji distribuirane knjige transakcij („**blokovna veriga**“), se lahko odprejo nove možnosti za MSP, da se lahko neposredno povežejo z vlagatelji bodisi prek zaupanja vrednih posrednikov ali na decentraliziran način. MSP lahko omogoči izdajanje kriptosredstev in digitalnih žetonov, na primer v obliki obveznic. Ti so privlačni za vlagatelje, saj se lahko z njimi takoj trguje. To je način za hitrejšo, učinkovitejšo in stroškovno smotrnejšo financiranje za MSP. Komisija bo v skladu s prihodnjo strategijo za digitalne finančne storitve olajšala uporabo kriptosredstev in digitalnih žetonov s strani MSP, vlagateljev in posrednikov.

Pravila o **državni pomoči** so omogočila znatno nacionalno podporo za MSP in tvegani kapital⁴³. Komisija bo do konca leta 2021 racionalizirala in pregledala ustrezna pravila EU o državni pomoči, da bi zagotovila, da bodo še bolj ustrezala svojemu namenu. Pri tem si bo prizadevala zagotoviti, da bodo pravila spodbujala udeležbo MSP v pomembnih projektih skupnega evropskega interesa.

Poleg tega pomanjkanje raznolikosti med tistimi, ki prejemajo naložbe, zmanjšuje potencial talentov in inovacije. Čeprav so ženske ustanovile tretjino podjetij v Evropi, so njihova podjetja premalo zastopana pri zagotavljanju tveganega kapitala. Leta 2019 so več kot 92 % tveganega kapitala, ki so ga zbrala evropska tehnološka podjetja, prejela podjetja, ki so jih ustanovile skupine, sestavljene izključno iz moških⁴⁴. Program InvestEU – prihodnje financiranje naložb EU – bi lahko v **okviru pobude za financiranje ob upoštevanju enakosti spolov** pomagal spodbuditi naložbe v ženske in z ženskami ter zagotoviti ciljno usmerjeno podporo za razširitev nabora podjetij in skladov, v katere je mogoče vlagati in jih vodijo ženske. Poleg tega se bo število MSP, ki jih vodijo ženske in imajo koristi od povsem operativnega EIC, potrojilo.

Mobilizacija evropskega, nacionalnega in zasebnega financiranja za MSP prek programa InvestEU

Finančni instrumenti EU so v obdobju 2014–2018 pomagali mobilizirati 100 milijard EUR finančnih sredstev, zlasti za MSP, v obliki dolžniškega in lastniškega financiranja. Pričakuje se, da bo naložbeni

⁴² <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>.

⁴³ Odhodki za leto 2018 so znašali 216 milijonov EUR za cilj „tvegani kapital“ in 501 milijon EUR za cilj „MSP“.

⁴⁴ Poročilo o stanju evropske tehnologije za leto 2019 („2019 State of European Tech report“) <https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>

načrt EU podprl več kot milijon MSP. Za zmanjšanje vrzeli v financiranju MSP sta potrebni nadaljnja podpora EU in nacionalna podpora.

Komisija bo v okviru sklopa za MSP programa InvestEU gradila na pozitivnih izkušnjah z obstoječimi jamstvenimi shemami EU za MSP⁴⁵. Vzpostavil bo enotno integrirano jamstveno shemo za MSP, ki se štejejo za visoko tvegane ali nimajo zadostnega zavarovanja, kot so inovativna MSP, MSP iz kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, MSP, ki prehajajo z modelov z intenzivno rabo virov in energije na bolj trajnostne modele, ter MSP, ki uvajajo digitalne poslovne prakse. Sklop za MSP programa InvestEU bo podpiral lastniško financiranje MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo na področjih posebnih interesov politik EU, kot so veselje in obramba, trajnostnost, digitalizacija, inovacije, **financiranje ob upoštevanju enakosti spolov**, visoka in **zelena tehnologija**. Sredstva bodo na primer združena iz EU, držav članic in zasebnega sektorja, da bi se povečal dostop do lastniškega financiranja za inovativna MSP in zagonska podjetja, ki razvijajo in sprejemajo zelene tehnološke rešitve. InvestEU bo omogočil financiranje v vseh fazah razvoja od zagona do širitve in prve javne ponudbe. Pomagal bo spodbuditi zasebno financiranje vlagateljev, kot so poslovni angeli, družinska podjetja, skladi tveganega kapitala, pokojninski skladi in zavarovalnice.

Komisija bo tesno sodelovala z državami članicami pri združevanju financiranja in obravnavi geografskih neravnovesij pri naložbah in dostopu do financiranja, zlasti prek pobude za digitalne inovacije in pobude za razširitev podjetij⁴⁶. Poleg tega bo sklop za socialne naložbe in spretnosti programa InvestEU izboljšal dostop do mikrofinanciranja, financiranja socialnih podjetij, socialnih naložb in naložb v spretnosti.

KLJUČNI UKREPI

- Komisija bo **podprla prvo javno ponudbo MSP** z naložbami prek novega javno-zasebnega sklada, ki bo vzpostavljen v okviru programa InvestEU in se bo začel izvajati leta 2021 v okviru unije kapitalskih trgov.
- Komisija bo predstavila prvi tovrstni mehanizem tveganj/donosov, s katerim bo povečala obseg skladov tveganega kapitala in pritegnila zasebne naložbe za povečanje sredstev v okviru **pobude ESCALAR**.
- Komisija bo sprožila pobudo za **financiranje ob upoštevanju enakosti spolov**, da bi spodbudila financiranje podjetij in skladov, ki jih vodijo ženske, ter okrepila žensko podjetništvo.
- Komisija bo začela **pobudo za naložbe v zeleno tehnologijo**, s pomočjo katere bi združila financiranje iz EU, držav članic in zasebnega sektorja, da bi se povečal dostop do lastniškega financiranja za inovativna MSP in zagonska podjetja, ki razvijajo in sprejemajo zelene tehnološke rešitve.
- Komisija bo sprožila **pobudo na podlagi blokovne verige**, ki bo omogočila izdajanje obveznic MSP po vsej Evropi in trgovanje z njimi, pri čemer bo uporabila evropsko infrastrukturo za storitve blokovnih verig.
- Komisija bo sofinancirala storitve skrbnega pregleda s tehnološkega vidika, t. i. storitve „**Tech due diligence**“ v okviru pilotnega projekta EU, da bi omogočila natančnejše vrednotenje visoko tehnoloških zagonskih podjetij in jih pripravila za naložbe.
- Komisija bo nadalje **poenostavila obstoječe predpise o državni pomoči** glede kombinacij nacionalnih skladov s programoma InvestEU in Obzorje. To bo MSP olajšalo koriščenje sredstev iz združenih virov, namenjenih pomoči pri dvojnem prehodu. Poleg tega bo Komisija v okviru sedanjega pregleda pravil o državni pomoči **pregledala pravila o državni**

⁴⁵Na voljo v okviru programov COSME, Obzorje 2020, Ustvarjalna Evropa in skladov kohezijske politike EU.

⁴⁶<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>.

pomoči za tvegano financiranje in sporočilo o pomembnih projektih skupnega evropskega interesa, da bi dodatno podprla sodelovanje MSP, zagotovila privabljanje zasebnih naložb in preprečila izkrivljanje enakih konkurenčnih pogojev.

5. Upravljanje: v izvajanje usmerjeno partnerstvo med državami članicami in EU

Strategija za MSP mora temeljiti na obveznostih in ukrepih na ravni EU ter na ravni držav članic. Ker so številna MSP globoko zakoreninjena v regionalnih in lokalnih ekosistemih, kjer zagotavljajo delovna mesta, usposabljanje, davčne prihodke in socialno varnost, je treba to zavezo razširiti na regionalne oblasti. Izvajanje strategije bo temeljilo na trdnem partnerstvu vseh akterjev, ki si delijo odgovornost za izvajanje – EU, nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov, MSP in vlagateljev. Vključevalo bo reden politični pregled napredka, meritev in spremljanja.

Mreža odposlancev za MSP je pomembno orodje za zagotavljanje tega partnerstva med EU in državami članicami. Predstavlja nacionalne organe držav članic, pristojne za politiko MSP, ter zagotavlja organsko povezavo med temi organi, lokalnimi poslovnimi skupnostmi in EU. S podaljšanjem njenega mandata v letu 2020 se bo okrepila vloga mreže in njena interakcija z regionalnimi organi.

Komisija bo imenovala posebnega **odposlanca EU za MSP na visoki ravni**, ki bo usmerjal delo mreže, da bi zagotovil izvajanje strategije in uporabo načela „najprej pomisli na male“ v vseh politikah EU. Odposlanec EU za MSP bo spremljal tudi izvajanje v posameznih državah članicah. Da bi olajšali vključevanje strategije za MSP na vsa področja politike, bo odposlanec EU za MSP tesno vključen v proces evropskega semestra. Odposlanec EU za MSP bo osveščal glede vidikov, povezanih z MSP, v okviru agende Komisije za boljše pravno urejanje, in sicer v rednem dialogu z odborom za regulativni nadzor in v okviru platforme „Fit for future“ (Pripravljeni na prihodnost).

Komisija bo za dopolnitev dejavnosti (javnega sektorja) mreže odposlancev za MSP tesno sodelovala tudi s **strateškimi ambasadormi podjetništva**, novo svetovalno skupino podjetnikov iz vse Evrope, ki bo imela vlogo posvetovalnega odbora.

Nova strategija se bo **redno pregledovala**. Komisija bo še naprej letno objavljala izboljššan **pregled uspešnosti MSP**. S tem pregledom bo spremljala tudi nacionalne politike, ki so prijazne do zagona podjetij (indeks „Europe Startup Nations“), vključevanja MSP v trajnostne poslovne prakse ter digitalizacije MSP⁴⁷ (indeks DESI). Ta pregled bo predstavljen na letni skupščini MSP, kjer se bo o njem tudi razpravljalo, da bi lokalnim zainteresiranim stranem in širši skupnosti MSP zagotovili priložnost za dejavno sodelovanje.

Mreža odposlancev za MSP in druge institucije EU bodo sodelovale pri spremljanju izvajanja strategije, na primer prek letnega poročila odposlancev Svetu za konkurenčnost in rednega dialoga z Evropskim parlamentom. Za namene priprave tega poročila se bo odposlanec EU za MSP, skupaj z nacionalnimi odposlanci za MSP, sestal z oblikovalci politik MSP in drugimi zainteresiranimi stranmi v državah članicah, da bi razpravljali tudi o vprašanjih, povezanih z MSP, ki so bila opredeljena v procesu evropskega semestra. Na podlagi analize, ki izhaja iz teh mehanizmov ocenjevanja, se bo odposlanec EU za MSP uskladil z nacionalnimi odposlanci za MSP, da bi v sodelovanju z lokalnimi poslovnimi zainteresiranimi stranmi pripravil nacionalne izvedbene načrte za to strategijo za MSP.

Opredelitev MSP v okviru EU je osrednje orodje, s katerim se zagotovi, da je ta strategija usmerjena v ustrezno ciljno skupino, tj. da zagotavlja podporo in koristi podjetjem, ki to najbolj potrebujejo. Komisija redno spremlja, ali ustreza navedenemu namenu. V skladu z nedavnimi javnimi

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>.

posvetovanji⁴⁸, študijami in raziskavami je bila opredelitev ustrezna in enostavna za uporabo za veliko večino MSP v EU, ki so mala in avtonomna. Komisija bo nadalje ocenila in poročala o posebnih zastavljenih vprašanjih, na primer glede kompleksnih lastniških struktur ali možnih „učinkov ujetosti“.

KLJUČNI UKREPI

- Komisija bo imenovala **odposlanca EU za MSP na visoki ravni**.
- Komisija bo okrepila **mrežo odposlancev za MSP**, da bi tesneje povezala EU in nacionalno raven glede politike o MSP.
- Komisija bo ustanovila skupino **strateških ambasadorjev podjetništva**.
- **Odposlanec EU za MSP** bo v **rednem dialogu z odborom za regulativni nadzor** osveščal glede vidikov, povezanih z MSP.

⁴⁸ Javno posvetovanje o opredelitvi MSP: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_sl.